

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมตามความต้องการของตลาดแรงงาน: นักศึกษาบริหารธุรกิจที่ปฏิบัติสหกิจศึกษากับไม่ได้ปฏิบัติสหกิจศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมตามความต้องการของตลาดแรงงาน 2) พัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน 3) เปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษากับนักศึกษาที่ไม่ได้ปฏิบัติสหกิจศึกษา และ 4) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา โดยการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนของการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคม และขั้นตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นและการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการขยายความรู้ การพัฒนา การปรับปรุงและการหาแนวทางเพื่อการแก้ปัญหาสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทประเทศไทย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา ที่สังกัดในสถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่อยู่ในองค์กรหรือสถานประกอบการ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านบริหารธุรกิจ สังกัดสำนักงานการอุดมศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างในองค์กรหรือสถานประกอบการ ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้า หรือบุคลากรในองค์กร/สถานประกอบการ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้รับการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Hennink et al., 2022)

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานการอุดมศึกษาทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 402 คน เนื่องจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะสำเร็จการศึกษาไปสู่ตลาดแรงงานในอนาคต และเพื่อให้ได้ตัวแทนของตัวอย่างที่ดี จึงใช้วิธีการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยจำแนกตามภูมิภาคจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 5 ภูมิภาค และจำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของแต่ละภูมิภาคและดำเนินการสุ่ม

เก็บข้อมูลอย่างง่ายจากนักศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดที่เลือก จำนวน 14 มหาวิทยาลัย

3. กลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นผู้ประกอบการ ผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่พนักงานในองค์กรหรือสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 3 คน บุคลากรในสถาบันศึกษา จำนวน 3 คน และศิษย์เก่าในองค์กรหรือสถานประกอบการ จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้รับการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Hennink et al., 2022)

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

6.1.1 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ผลการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา ตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้ สมรรถนะทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 มิติหลักและองค์ประกอบตัวชี้วัด 18 ทักษะย่อย ได้แก่ 1) มิติทางด้านทักษะระหว่างบุคคล (interpersonal skills) ได้แก่ การแก้ปัญหา (problem-solving) การทำงานเป็นทีม (teamwork) การตระหนักรู้ทางสังคม (social awareness) ทักษะทางสังคม (social skills) การเอาใจใส่ (empathy) ทักษะ สังคมออนไลน์ (social media) การจัดการความสัมพันธ์ (relationship management) และความยืดหยุ่น (resilience) และ 2) มิติทางด้านภายในตัวบุคคล (intrapersonal skills) ได้แก่ คุณธรรม (ethics) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation) การควบคุมตนเอง (self-control) ความคิดริเริ่ม (initiative) ความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) ความซื่อตรง (conscientiousness) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence) การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) และการจัดการตนเอง (self-management)

6.1.2 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน

6.1.2.1 ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมตามความต้องการของตลาดแรงงานตามการประเมินตนเองของนักศึกษา ทั้ง 2 มิติ คือมิติทักษะระหว่างบุคคล

(interpersonal skills) มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่ามิติทักษะภายในตัวบุคคล (intrapersonal skills) และค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดอีก 18 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ด้านทักษะการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านทักษะทางสังคม ด้านทักษะการเอาใจใส่ ด้านทักษะทางสื่อสังคมออนไลน์ ด้านทักษะการจัดการความสัมพันธ์ ด้านทักษะความยืดหยุ่น ด้านทักษะการมีคุณธรรม ด้านทักษะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านทักษะการควบคุมตนเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านทักษะความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านทักษะความซื่อตรง ด้านทักษะความฉลาดทางอารมณ์ ด้านทักษะการตระหนักรู้ตนเอง ด้านทักษะความสามารถของตนเอง และด้านทักษะการจัดการตนเอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมอยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับคือ ทักษะการมีคุณธรรม ทักษะการตระหนักรู้ทางสังคม ทักษะความยืดหยุ่น ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดสามลำดับคือ ทักษะความเชื่อมั่นในตนเอง ทักษะการจัดการความสัมพันธ์ และทักษะการแก้ปัญหา

6.1.2.2 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์การสร้างสเกลองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนหน้าการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดทั้ง 59 ตัวแปร พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดในแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า สรุปได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวชี้วัดมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 59 ตัว เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญขององค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา

2) การวิเคราะห์การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา เป็นการพัฒนาจากสเกลองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ก่อนทำการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 18 องค์ประกอบ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดในแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า สรุปได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมที่จะเป็นองค์ประกอบย่อยของสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา โดยสรุปได้ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่าโมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า ทุกองค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติสำคัญที่ระดับ .01 และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่ง

โมเดลการวิจัยที่ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 59 ตัว องค์ประกอบมิติหลัก 2 มิติ และองค์ประกอบตัวชี้วัดย่อย 6 ตัวชี้วัด คือ ทักษะด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationship skill) 2) ทักษะการสร้างการทำงานเป็นทีม (teamwork-building skill) และ 3) ทักษะการสร้างเครือข่ายทางสังคม (social networking skill) 2. มิติทางด้านทักษะภายในตัวบุคคล (intrapersonal skills) ประกอบด้วย 3 ตัวแปรตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (self-responsibility skill) 2) ทักษะด้านการตระหนักรู้ต่อตนเอง (self-awareness skill) และ 3) ทักษะด้านการสื่อสาร (communication skill) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.1.3 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษากับนักศึกษาที่ไม่ได้ปฏิบัติสหกิจศึกษา

6.1.3.1 ผลการวิจัยการเปรียบเทียบการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา ทั้ง 2 มิติ คือมิติทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) และมิติทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal skills) และตัวชี้วัดอีก 18 ด้าน ในภาพรวมของสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา สรุปได้ว่า นักศึกษาปฏิบัติสหกิจศึกษาและนักศึกษาที่ไม่ได้ปฏิบัติสหกิจศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบการประเมินตนเองในสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาทั้ง 2 มิติ พบว่า นักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษามีสมรรถนะทางสังคมที่สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ปฏิบัติสหกิจศึกษา

6.1.3.2 ผลการวิจัยเปรียบเทียบความต้องการของสถานประกอบการกับการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา ทั้ง 2 มิติ คือมิติทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) และมิติทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal skills) และตัวชี้วัดอีก 18 ด้าน ในภาพรวมสรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาที่ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับการประเมินตนเองของนักศึกษาที่มีสมรรถนะทางสังคมที่ต่ำกว่าความต้องการ นั่นหมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะทางสังคมที่สูงขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

6.1.4 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 4 ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา

6.1.4.1 ผลการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากมีค่าดัชนีความกลมกลืนค่อนข้างดีทุกตัว และผลจาก

การวิเคราะห์ค่า p-value of χ^2 มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากสถิติทดสอบไคสแควร์จะมีค่ามากหรือน้อย จะขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้การพิจารณา ค่า p-value อย่างมีนัยสำคัญของการทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบนั้น จะต้องพิจารณาค่าสถิติอื่น ๆ ประกอบด้วย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) หากพิจารณาจากทิศทาง ถ้าเป็นบวก แปลว่า ค่าตัวแปร ตัวหนึ่งจะเปลี่ยนไปตามตัวแปรอีกตัวหนึ่งในทิศทางเดียวกัน ถ้าทางลบ แปลว่า ค่าตัวแปรตัว หนึ่งเปลี่ยนไป อีกตัวหนึ่งจะเปลี่ยนในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของตัวแปรแฝง แบบจำลองโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ถูกสร้างขึ้นของสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา ตัวชี้วัดมิติด้านทักษะระหว่างบุคคล มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางเดียวกันกับตัวชี้วัดมิติด้านทักษะภายในตัวบุคคล มีอิทธิพลในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) มีค่าสูง)

6.1.4.2 ผลการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์การปฏิบัติสหกิจศึกษา มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัว ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านเกรดเฉลี่ย ปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่วนใหญ่ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ในช่วงค่าที่ต่ำ จึงไม่ส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา พบว่า ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ในช่วงที่ต่ำ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าเป็นทั้งบวกทั้งลบ

6.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลการวิจัยสมรรถนะทางสังคม 2 มิติ ได้แก่ มิติทางด้านทักษะระหว่างบุคคล (interpersonal skills) และมิติทางด้านทักษะภายในตัวบุคคล (intrapersonal skills) มีค่าอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีมิติทางด้านทักษะภายในตัวบุคคล มีความสำคัญสูงกว่ามิติทางด้านทักษะระหว่างบุคคลต่อรูปแบบสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน

1. มิติทักษะระหว่างบุคคล ประกอบด้วยองค์ประกอบตัวชี้วัด 3 ตัว ได้แก่ ทักษะด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ทักษะการสร้างการทำงานเป็นทีม และทักษะการสร้างเครือข่ายทางสังคม ตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมในมิติด้านทักษะระหว่างบุคคล ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) มีอิทธิพลในระดับสูง ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรือค่าความน่าเชื่อถือ โดยที่น้ำหนัก

องค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ ทุกค่าของตัวแปรมีค่าเป็นทั้งบวกและลบที่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณที่สูงที่สุดคือ ทักษะความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationship skills) สำหรับมิติทักษะระหว่างบุคคลคือการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเพื่อการเรียนรู้ทางสังคม มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษาดังกล่าวของศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน บิดาแห่งสหกิจศึกษาไทยว่า สหกิจศึกษาจะส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ “คน” เพื่อการปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

2. มิติทางทักษะภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบตัวชี้วัด ได้แก่ ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และทักษะด้านการสื่อสาร เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2)) มีอิทธิพลในระดับสูง ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรือค่าความน่าเชื่อถือ โดยที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ ทุกค่าของตัวแปรมีค่าเป็นทั้งบวกและลบที่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) สูงสุดได้แก่ ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ส่วนมิติทักษะภายในตัวบุคคล สอดคล้องกับคำกล่าวศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ที่ว่าสหกิจศึกษาจะช่วยพัฒนาและหนุนเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ “ตน” เพื่อยกระดับวุฒิภาวะทางจิตใจของนักศึกษาให้สามารถจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า มิติทักษะใหญ่ทั้งสองขององค์ประกอบตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคม เป็นฐานสมรรถนะสำคัญที่จะส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ “งาน” นำไปสู่การมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ ในมิติทางด้านทักษะภายในตัวบุคคล มีความสำคัญมากกว่ามิติทางด้านทักษะระหว่างบุคคล นั้นหมายความว่า ทักษะความสามารถที่เกี่ยวข้องกับภายในตนนั้นเป็นจุดเริ่มต้นจากภายในสู่ภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ว่า การฝึกฝนภายในจิตตนเพื่อตระหนักรู้และเข้าใจตนอย่างถ่องแท้ นั้น จะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกซึ่งความรักและเข้าใจผู้อื่นได้อย่างแท้จริง (พระครูสุตถาภรณ์พิสุทธิ และคณะ, 2561) ซึ่งมีทักษะการสื่อสารเป็นจุดกำเนิดของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสื่อสารภายในตัวบุคคลนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้และเป็นกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นก่อนและระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคล นั้นหมายความว่า เป็นพื้นฐานสำคัญของการสื่อสารทุกประเภท และเป็นพื้นฐานของการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว (Welch & Preti, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เกิดจากกระบวนการสื่อสารภายในองค์กรที่มีความแข็งแกร่ง นั้นหมายความว่า การสื่อสารมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งทั้งต่อ

ตัวบุคคล องค์กร และสังคม ที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ลดความขัดแย้งและสร้างความไว้วางใจในการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้เกิดสมรรถนะขั้นสูง มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั่นเอง (Cornelissen, 2020). ทั้งนี้ Rios et al. (2020) ได้กล่าวว่าองค์กรทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่นายจ้างมีความต้องการสูงมาก เพราะทักษะการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญอันดับแรกที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคศตวรรษที่ 21 (Alyammahi et al., 2021) นอกจากนี้ Rios et al. (2020) ยังได้กล่าวเสริมอีกว่าทักษะที่ได้กล่าวมานั้นเป็นอีกหนึ่งกลไกของการทำนายความสำเร็จทั้งด้านวิชาการของสถาบันการศึกษาและด้านการทำงานของสถานประกอบการ ทั้งนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกว่า มีนายจ้างได้วิจารณ์ว่าบัณฑิตที่เข้าสู่ตลาดแรงงานนั้นยังขาดทักษะเหล่านี้ค่อนข้างสูงมาก

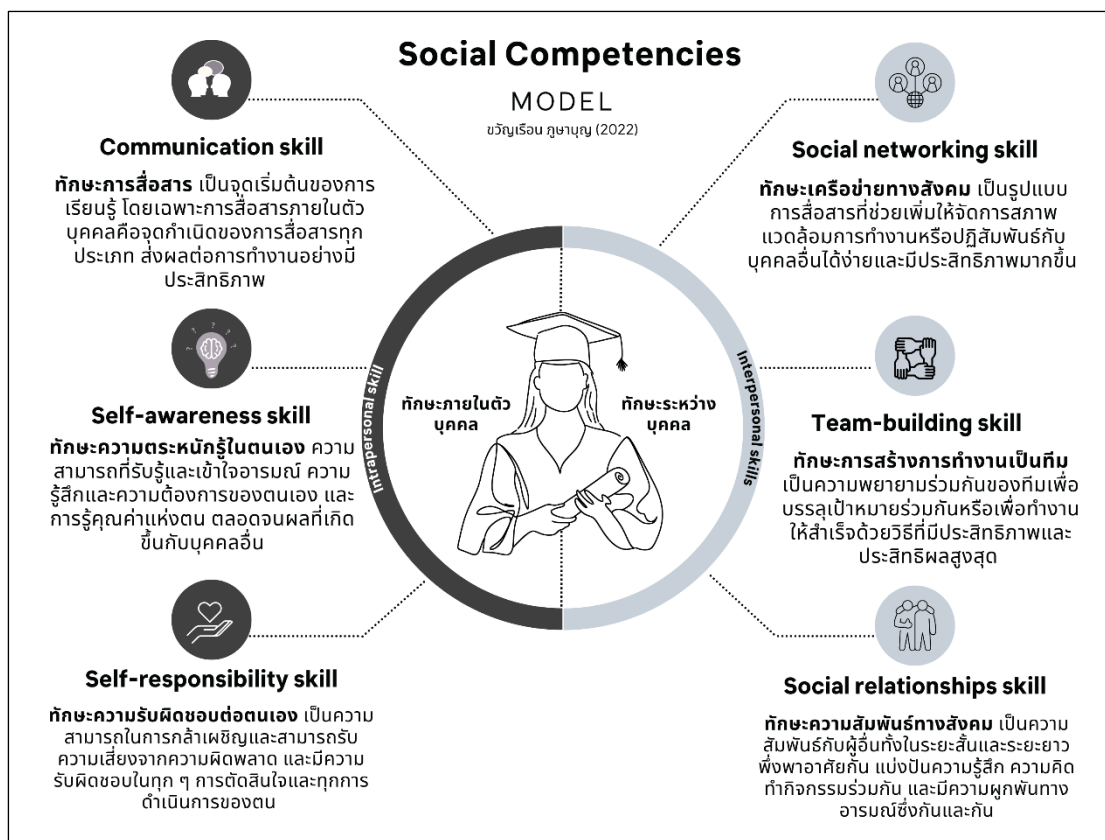
ด้านทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง เป็นเรื่องภายในตัวบุคคลดังคำกล่าวในพระพุทธศาสนาที่ว่า “การมีสติรู้ตัว” ให้รู้เท่าทันตนเพื่อดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติในสังคม (พระครูสุตาทมณฺเฑียรพิสุทธิ์ และคณะ, 2561) เป็นความสามารถที่รับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของตนเอง ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น อันเนื่องมาจากความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการเหล่านั้นของตน และเข้าใจตนเองในด้านจุดแข็ง จุดอ่อนที่ควรพัฒนา และการรู้คุณค่าแห่งตน จึงถือว่าเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อบุคคลเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะช่วยให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับผู้อื่นและเชื่อมโยงความคิดและความรู้สึกของตนกับผู้อื่นได้ นั่นหมายความว่า เมื่อบุคคลรู้และเข้าใจตนอย่างลึกซึ้งจะส่งผลให้บุคคลรู้และเข้าใจผู้อื่นในสังคมได้อย่างลึกซึ้งเช่นกัน ก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Rasheed et al. (2019) ที่ได้ศึกษาและพบว่า การตระหนักรู้ในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรและสายวิชาชีพพยาบาล และสอดคล้องกับการฝึกอบรมกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการตระหนักรู้ในตนเองให้มีสติในการทำงานขององค์กร พบว่า บุคลากรมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวก การทำงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น ความเสียหายผิดพลาดน้อยลง สามารถจัดการอารมณ์และภาระงานของตนเองได้ดีขึ้น (Mustafa et al., 2020) ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่ดีและเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาองค์กรด้วยทุนมนุษย์ โดยที่บุคลากรในองค์กรได้ตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งหรือมีความเป็นเจ้าขององค์กร จะยิ่งช่วยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานและการดำเนินงานขององค์กรนั่นเอง (Rasheed et al., 2021) โดยมีความสอดคล้องกับทักษะความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งเป็นทักษะภายในตัวบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของบุคลากรและการพัฒนาทุนมนุษย์ ช่วยให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานได้ดีขึ้น กล้าเผชิญและสามารถรับเสียดังจากความผิดพลาดได้ และมีความ

รับผิดชอบในทุก ๆ การตัดสินใจและการดำเนินการของตนได้ (Meilani & Rosmawati, 2019) โดยมีความเชื่อมโยงกับการฝึกทักษะของนักศึกษาสาขาการแสดง จากศึกษาของ Shalini D. & Alamelu (2021) พบว่า ทักษะความรับผิดชอบต่อตนเองนั้น เป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำ การจัดการเวลา การตัดสินใจ และการจัดการอารมณ์ ที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีสมรรถนะที่สูงขึ้น

ส่วนมิติทางด้านทักษะระหว่างบุคคล มีความเห็นจากนักธุรกิจหรือสถานประกอบการ ได้กล่าวว่า จุดอ่อนของหลักสูตรในสถานศึกษา คือขาดการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีสมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงาน (Fulmore et al., 2022) ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของแต่ละคน การปฏิบัติงาน และโอกาสในการทำงาน เสมือนเป็นรูปแบบการสร้างเครือข่ายทางการสื่อสารที่ช่วยให้จัดการสภาพแวดล้อมการทำงานหรือปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ง่ายขึ้น (Vasanthakumari, 2019) มีความสอดคล้องกับการศึกษาทักษะเครือข่ายทางสังคมผ่านรูปแบบสังคมออนไลน์ในองค์กรของ Naeem and Khan (2019) พบว่าบุคคลและองค์กรสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วยการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถแบ่งปันความรู้ วัฒนธรรมและแนวคิดใหม่ๆ ผ่านทักษะเครือข่ายทางสังคม (Naeem & Khan, 2019) ดังที่ Iqbal et al. (2021) ได้กล่าวว่า ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 หลักสูตรได้ปรับใช้เครือข่ายสังคมทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอนส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถและผลการเรียนของนักศึกษา นั้นหมายความว่าเครือข่ายทางสังคมเป็นสื่อกลางระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และผลการเรียน (Iqbal et al., 2021) จะเห็นได้ว่าทักษะเครือข่ายทางสังคมสามารถนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อส่งเสริมแนวทางปฏิบัติในการแบ่งปันความรู้ในสถานที่ทำงาน สามารถเพิ่มพูนความรู้ใหม่ เพิ่มทักษะของพนักงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของพนักงานในกิจกรรมขององค์กร (Naeem, 2019) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Ding et al., (2019) ได้ค้นพบว่า การใช้เครือข่ายทางสังคมในองค์กรช่วยลดความเครียดในการทำงานและช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน ด้านทักษะการสร้างการทำงานเป็นทีมโดย Peter และ Simatupang (2019) ได้กล่าวถึงข้อค้นพบความสำคัญจากการวิจัยว่า นักศึกษาจะต้องมีทักษะการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาการทำงานที่มีประสิทธิภาพในการเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นผลกระทบของยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับการรายงานตนเองเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาด้านการดูแลสุขภาพและวิทยาศาสตร์จากการวิจัยของ Guo et al. (2022) พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการเชิงบวก ทั้งด้านอารมณ์เพื่อการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม

การทำงานร่วมกัน และการจัดการเวลาและความเครียดที่ดีขึ้น มีความเคารพในความแตกต่าง แสดงความชื่นชมต่องานของเพื่อนร่วมงาน ค้นพบวิธีการสื่อสารและเครื่องมือเทคโนโลยีสำหรับการทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายของทีม โดยที่ Prada et al. (2022) ได้ให้ความเห็นจากข้อค้นพบที่น่าสนใจเป็นอย่างมากว่า ด้วยความสำคัญของทักษะการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อการเรียนของนักศึกษาและการจ้างงานในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาจึงควรพยายามสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพทักษะการทำงานเป็นทีมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 สำหรับทักษะความสัมพันธ์ทางสังคม มีนักการศึกษาอย่าง Ghavifekr (2020) ได้ศึกษานักเรียนใน Klang, Malaysia พบว่านักเรียนเรียนรู้ที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และประสบการณ์ระหว่างกันผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนได้ การศึกษาเผยให้เห็นว่าทักษะความสัมพันธ์ทางสังคมผ่านการเรียนรู้ร่วมกันสามารถเพิ่มทักษะในการสื่อสารปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาครูในโรงเรียนชนบทของรัฐเท็กซัสตะวันออกของ Stokes et al. (2021) พบว่า ประสบการณ์การพัฒนาทางวิชาชีพครูแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ครูได้รับประสบการณ์กับกลุ่มบุคคลที่หลากหลายและช่วยให้วิชาชีพครูนั้นมีความพัฒนามากขึ้น นอกจากนี้ Renatovna และ Renatovna (2020) ได้ศึกษาและพบว่าการศึกษาทักษะความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมนั้นยังช่วยให้นักเรียนมีความคิดเชิงวิพากษ์ที่สูงขึ้นอีกด้วย

อาจจะสรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทประเทศไทยนั้น องค์กรหรือสถานประกอบการต่างให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันและมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อสมรรถนะทางสังคมของบุคลากรในองค์กรในระดับที่สูงมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการสมรรถนะทางสังคมของตลาดแรงงานในยุคศตวรรษที่ 21 จึงควรที่จะศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มจุดแข็งด้านทุนมนุษย์และความสามารถในการแข่งขันขององค์กร และเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วท่ามกลางการเกิดปรากฏการณ์ที่สั่นสะเทือนทั่วทั้งโลก ไม่ว่าจะเป็น สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล หรือแม้กระทั่งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรง การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้านสมรรถนะทางสังคมทั้งสองมิติ 6 องค์ประกอบ จึงถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จทั้งตัวบุคคล องค์กร และสังคมนั่นเอง

รูปที่ 6.1 สรุปรูปแบบตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทประเทศไทย

จากรูปที่ 6.1 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทประเทศไทยนั้น สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมทั้ง 6 ด้านและทั้ง 2 มิติใหญ่

1. **มิติด้านทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal skills)** เป็นการฝึกฝนภายในจิตตนเพื่อตระหนักรู้และเข้าใจตนอย่างถ่องแท้ขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาหรือบัณฑิตสามารถแสดงออกซึ่งความรักและเข้าใจผู้อื่นได้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทักษะการสื่อสาร (communication skill) เป็นจุดกำเนิดของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสื่อสารภายในตัวบุคคลนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้และเป็นกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นก่อนและระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคล

2) ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness skill) เป็นความสามารถที่รับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของตนเอง ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น อัน

เนื่องมาจากความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการเหล่านั้นของตน และเข้าใจตนเองในด้านจุดแข็ง จุดอ่อนที่ควรพัฒนา และการรู้คุณค่าแห่งตน

3) ทักษะความรับผิดชอบต่อตนเอง (self-responsibility skill) เป็นความสามารถในการกล้าเผชิญและสามารถรับความเสี่ยงจากความผิดพลาด และมีความรับผิดชอบในทุก ๆ การตัดสินใจและทุกการดำเนินการของตน

2. มิติด้านทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ช่วยให้นักศึกษาหรือบัณฑิตเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของตนในการปฏิบัติงาน และมีโอกาสในการทำงานมากขึ้น เสมือนเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ช่วยเพิ่มให้จัดการสภาพแวดล้อมการทำงานหรือปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1) ทักษะความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships skill) เป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับนักศึกษาหรือบัณฑิตในฐานะสัตว์สังคมในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องการแบ่งปันความรู้ ความคิด ทำกิจกรรมร่วมกัน และมีความผูกพันทางอารมณ์ซึ่งกันและกันนั่นเอง

2) ทักษะการสร้างการทำงานเป็นทีม (teamwork building skill) เป็นความพยายามร่วมกันของทีมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันหรือเพื่อทำงานให้สำเร็จด้วยวิธีที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ร่วมกับคนทุกเพศ ทุกกลุ่มอายุ ทุกคุณสมบัติ ทุกสถานภาพนั่นเอง ทั้งสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทักษะการทำงานเป็นทีมสำหรับนักศึกษา เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษา ดังนี้ 1) เป็นการเตรียมตัวสำหรับสถานที่ทำงาน ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ว่าองค์กรจำนวนมากต้องการให้พนักงานทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ด้วยการสอนและสนับสนุนทักษะการทำงานเป็นทีม มหาวิทยาลัยสามารถเตรียมนักศึกษาให้พร้อมสำหรับการทำงานได้ดีขึ้น 2) ส่งเสริมผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น การศึกษาพบว่าการทำงานเป็นทีมสามารถปรับปรุงผลการเรียนรู้ได้ เนื่องจากสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรได้ดีขึ้นและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 3) สามารถเผชิญและแก้ปัญหาที่ดีขึ้น ด้วยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ทักษะการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น 4) สามารถสร้างประสบการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง หลักสูตรของมหาวิทยาลัยหลายแห่งเกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องใช้การทำงานเป็นทีม ซึ่งสามารถมอบประสบการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงให้กับนักศึกษาและช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพการงานในอนาคต 5) สนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ ที่นายจ้างให้ความสำคัญมากขึ้น ช่วยนักศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองไปสู่

ความสำเร็จในอาชีพโดยรวมได้ และ 6) การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ ทักษะการทำงานเป็นทีมมักถูกระบุว่าเป็นข้อกำหนดสำหรับประกาศรับสมัครงานจำนวนมาก และด้วยการสนับสนุนทักษะเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการแข่งขันในตลาดงานมากขึ้น

3) ทักษะเครือข่ายทางสังคม (social networking skill) โดยเฉพาะรูปแบบออนไลน์เป็นทักษะที่องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญและได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดสูงสุดกับองค์กร ดังนั้นนักศึกษาหรือบัณฑิตจึงจำเป็นต้องมีทักษะเครือข่ายทางสังคมที่เชี่ยวชาญมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยทักษะตัวชี้วัดที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถส่งเสริมและเชื่อมโยงถึงคุณภาพการทำงานเป็นทีมให้แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างรวดเร็วได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุปคือ สมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทของประเทศไทยของช่วงยุคเทคโนโลยีดิจิทัลนั้น ถือว่าเป็นสมรรถนะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรและเป็นจุดแข็งด้านทุนมนุษย์ในความสามารถด้านการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และจะเห็นได้ว่าทักษะตัวชี้วัดทั้ง 6 องค์ประกอบมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกลมกลืนกัน โดยการเริ่มต้นจากมิติภายในตัวบุคคลเมื่อมีความแข็งแกร่งจะส่งเสริมให้มีมิตรระหว่างบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะสะท้อนคุณภาพและศักยภาพของนักศึกษาหรือบัณฑิตที่สูงขึ้นนั่นเอง สามารถสร้างโอกาสในอาชีพ ช่วยให้การปฏิบัติงานและการจัดการสภาพแวดล้อมการทำงานหรือการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดีและง่ายยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้การดำเนินชีวิตในสังคมของนักศึกษาหรือบัณฑิตมีความสุขและมีความยั่งยืนทางอาชีพ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา จึงควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมและผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะทางสังคมให้ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ควรมุ่งเน้นส่งเสริมเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาอย่างจริงจัง และควรให้ความสำคัญเช่นเดียวกันกับคุณภาพเนื้อหาหลักสูตร การบูรณาการการเรียน กิจกรรมและการทำงานจริงในชุมชน สังคมและสถานประกอบการ จึงเป็นอีกหนึ่งกลไกที่สามารถช่วยส่งเสริมสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยหนุนเสริมจุดแข็งของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ทรงคุณภาพ และเพิ่มศักยภาพสูงสุดในฐานะผู้ผลิตบัณฑิตนั่นเอง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาด้านสหกิจศึกษา มีมุมมองจากประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษามากกว่า 15 ปี พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะนิสัยชอบทำกิจกรรมและร่วมทำงานจิตอาสาในชุมชนระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย จะมีคุณลักษณะพิเศษและมีสมรรถนะทางสังคมที่โดดเด่นกว่านักศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนเพียงอย่างเดียว นั่นหมายความว่า หลักสูตรฯ คณะและ

มหาวิทยาลัยสามารถที่จะออกแบบหลักสูตรที่สามารถส่งเสริมสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาได้ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่สุดท้าย เพราะสมรรถนะทางสังคม หรือ Social Competencies หรือ Soft skills จะเป็นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาที่จะสามารถทำงานร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) จึงเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะที่สูงขึ้นทั้ง Hard skill และ Soft skill ส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ ได้เรียนรู้คนหรือกลุ่มบุคคล ชุมชนต่าง ๆ นอกห้องเรียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มสมรรถนะทางสังคมในมิติทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skill) ได้เรียนรู้ตน ที่ช่วยหล่อหลอมให้เกิดสมรรถนะทางสังคมในมิติทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal skill) และได้เรียนรู้งาน ที่จะป็นฐานรากสำคัญในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา สู่การเป็นบัณฑิตคุณภาพที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาตัวชี้วัด

การพัฒนาตัวชี้วัดในเรื่องใด ๆ สามารถใช้กระบวนการเดียวกับการวิจัยนี้ กำหนดกรอบแนวคิด ร่างตัวชี้วัด พัฒนาตัวชี้วัดและการใช้วิธีการทดสอบเพื่อยืนยันทางสถิติ จะทำให้ตัวชี้วัดมีคุณภาพนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การกำกับติดตาม เป็นแนวทางปฏิบัติและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้

6.3.2 ข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบ

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ เป็นการยืนยันว่า องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบมีอิทธิพลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา และผู้วิจัยได้เลือกตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะทางสังคมในมิติทักษะภายในตัวบุคคล คือทักษะการสื่อสาร ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบของตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาที่ได้จากการพัฒนาตัวชี้วัดในงานวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้

ผลการศึกษานี้มีส่วนช่วยในการทำงานของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาความสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จากการค้นพบนี้ สถาบันต่าง ๆ จะสามารถรับรู้ถึงตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทประเทศไทย ประเด็นสำคัญในการใช้ประโยชน์จากแนวทางเพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรฯ อย่างมี

ประสิทธิภาพ ที่จะร่วมส่งมอบคุณค่าและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในการผลิตบัณฑิตคุณภาพ ออกสู่ตลาดแรงงาน

6.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. สำหรับหลักสูตรของสถาบันการศึกษา ควรพิจารณาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น เสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนในหลักการสายวิชาชีพ เพื่อให้เกิดเป็น ทักษะที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาระดับสมรรถนะทางสังคมที่สูงขึ้น

2. สถาบันการศึกษา ควรมุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา ด้วยการนำตัวชี้วัดที่ผ่านการพัฒนามีคุณภาพ ยืนยันได้ด้วยข้อมูลทางสถิตินี้ ให้สถาบันการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการการเรียนรู้จากหลักสูตรและยกระดับสมรรถนะทาง สังคมของนักศึกษา อาจจะดำเนินการในหลักสูตรสาขาวิชาจำนวนหนึ่งก่อน แล้วสรุปผลเพื่อการ นำไปใช้ในหลักสูตรมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ต่อไป

3. สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพและหน่วยงานของรัฐ หนุนเสริม รูปแบบการพัฒนานักศึกษาและผลิตบัณฑิต โดยการออกแบบหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิง บูรณาการกับการทำงานร่วมกัน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) เพื่อ หนุนเสริมองค์ความรู้และทักษะความสามารถทางสังคมแบบครบวงจร

6.3.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอาจยังไม่กระจายมากนัก ควรมีเก็บรวบรวม ข้อมูลให้มีการกระจายและมีจำนวนมากขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยต่อยอดพัฒนารูปแบบตัวชี้วัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาที่เหมาะสม กับสายวิชาชีพต่าง ๆ เพราะในแต่ละวิชาชีพจะมีบริบทที่แตกต่างกัน

3. ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นหนึ่งกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนประเทศ ควรมีส่วนในการทำวิจัยร่วมกันทั้งสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงาน ของภาครัฐ และองค์กรในท้องถิ่น